



DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Statens vegvesen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Deres ref

Vår ref

Dato

20/628-4

23. mars 2022

Bruk av statlige midler til programområdetiltak i byområder med byvekstavtaler - tilbakemelding

Vi viser til brev av 24. november 2021 om bruk av statlige midler til programområdetiltak i byområder med byvekstavtaler, der Statens vegvesen foreslår å justere kriteriene som ligger til grunn for tilskudd til lokale prosjekter.

Bakgrunn

I 2019 ble det gjennom daværende regjeringens bompengeaftale åpnet for en mer fleksibel bruk av statlige midler i byvekstavtalene. Endringen gjelder midler som skal gå til mindre investeringer som bl.a. holdeplasser, knutepunkter, kollektivfelt og gang- og sykkelveier. Før 2019 var disse midlene forbeholdt statlige prosjekter. Som følge av endringen kan midlene også tildeles fylkeskommunale og kommunale prosjekter. Prosjektene må oppfylle kriteriene som er beskrevet i supplerende tildelingsbrev nr. 2 i 2020.

I utarbeidelsen av kriteriene for tildeling av statlige midler la Samferdselsdepartementet vekt på hensynet til effektiv ressursbruk og måloppnåelse. Intensjonen er at de beste prosjektene skal prioriteres uavhengig av veieier, og at de skal bidra til at byområdene når nullvekstmålet for persontransport med bil. De statlige midlene kan derfor gå til fylkeskommunale og kommunale tiltak hvis de bidrar til større grad av måloppnåelse og/eller er mer kostnadseffektive/samfunnsøkonomisk lønnsomme enn prosjektene på statlig ansvarsområde.

Tiltakshaver er ansvarlig for planlegging og gjennomføring av egne prosjekter i byvekstavtalene. Når lokale prosjekter delfinansieres med statlige midler, er det viktig at tiltakshaver har insentiver til å arbeide frem de beste prosjektene allerede fra en tidlig fase. I kriteriene er det derfor lagt til grunn at de statlige midlene utelukkende kan dekke kostnader

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Veg-, by- og
trafikksikkerhetsavdelingen

Saksbehandler
Mari Braaten
Larsen
22 24 83 56

som påløper etter anleggsstart for fylkeskommunale/kommunale prosjekter. Dette inkluderer grunnverv og byggherrekostnader. Planleggings- og prosjekteringskostnader skal dekkes av lokale myndigheter, som dermed må avgjøre hvilke og hvor mange prosjekter som skal planlegges. Det kan skje gjennom bruk av belønningsmidler tildelt over kap. 1332 post 66, bompenger der det er aktuelt eller lokale midler.

Endringer i Statens vegvesens interne rutiner for prioritering av prosjekter

I brev av 24. november 2021 orienterer Statens vegvesen om at etaten har gjort endringer i interne rutiner og krav knyttet til prioritering av statlige prosjekter. Etaten opplyser at de tidligere hadde et internt krav om tidspunkt for når prosjekteringen, som er en del av de forberedende arbeidene i et prosjekt, skulle være gjennomført. Dette ga grunnlag for prioritering i arbeidet med de årlige statsbudsjettene. Statens vegvesen har nå endret rutinene for riksveiprosjekter, slik at kravet til gjennomført prosjektering er tatt ut. Dette er erstattet med et krav om utarbeidet styringsdokumentasjon.

Endringene har etter Statens vegvesens syn konsekvenser for kriteriene for bruk av statlige midler til lokale prosjekter, slik det framgår av det supplerende tildelingsbrevet. Statens vegvesen foreslår at utgifter til prosjektering og utarbeidelse av konkurransegrunnlag skal kunne dekkes av statlige midler. Dette vil være en utvidelse av bruksområdet sammenliknet med gjeldende kriterier. Etaten legger til grunn at utgifter til reguleringsplan og ev. tidligere planlegging dekkes av lokale myndigheter som før.

Samferdselsdepartementets vurdering

Gjennom byvekstavtalene bidrar staten med betydelige midler til tiltak og oppgaver som ligger innenfor fylkeskommunalt og til dels kommunalt ansvarsområde. Bompenger er også en viktig finansieringskilde. Når staten skal dekke kostnader i prosjekter som ligger innenfor et annet forvaltningsnivås ansvarsområde, er departementet opptatt av at lokale myndigheter skal ha insentiver til å velge de viktigste og beste prosjektene. I det ligger det at de må vurdere hvilke og hvor mange prosjekter som skal planlegges, og hvordan det skal finansieres. Fram til prosjektene er prioritert i handlingsprogrammet for byvekstavtalen, vil det være en mulighet for at de ikke blir tildelt statlige midler. Dette er en risiko lokale myndigheter må ta for sine prosjekter. Staten må også ta forbehold om at det skal bevilges midler til dette formålet i de årlige budsjettene.

For fylkeskommunale/kommunale prosjekter er de statlige midlene i dag avgrenset til å dekke utgifter som påløper etter anleggsstart, inkludert grunnverv og byggherrekostnader. Ved å utvide bruksområdet for statlige midler ytterligere til også å gjelde prosjektering og utarbeidelse av konkurransegrunnlag, slik Statens vegvesen foreslår, vil det bety at færre prosjekter vil bli gjennomført med de statlige midlene som blir satt av til formålet. Det vil også innebære at staten tar en større del av finansieringen av prosjekter på et annet forvaltningsnivås ansvarsområde. Departementet mener at dette er ulemper som veier tyngre enn hensynet til endringer i Statens vegvesens rutiner.

Etter vår vurdering er dette likevel ikke til hinder for at Statens vegvesen kan stille konkrete krav til de lokale avtalepartene om hva som må være på plass før et prosjekt er aktuelt for prioritering. Dette er ikke spesifisert i detalj i det supplerende tildelingsbrevet. Statens vegvesen har derfor et handlingsrom til for eksempel å forutsette at det skal foreligge et godkjent kostnadsoverslag og et formelt prosjektstyringsgrunnlag for lokale prosjekter. Kravene kan på denne måten harmoniseres på tvers av forvaltningsnivåene. Lokale myndigheter må imidlertid dekke utgifter til prosjektering og utarbeidelse av konkurransegrunnlag på lik linje med planleggingskostnadene.

På denne bakgrunn har Samferdselsdepartementet besluttet at kriteriene som ble fastsatt gjennom supplerende tildelingsbrev nr. 2 i 2020, ligger fast. Bruksområdet for de statlige midlene endres ikke.

Med hilsen

Ingun Hagesveen (e.f.)
avdelingsdirektør

Mari Braaten Larssen
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer